

עלון שבועי נחלת סדר

חידושי תורה בזרן הדרוש והאגדה על פרשת השבוע
מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת סדר" על התורה והמועדים

ערש"ק פרשת משפטים תשע"ב

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il

הנושא: חודש אדר – השראת השכינה בגלות

ביהמ"ק בחינת עולם, נתחזקה השראת השכינה וגילוייה
בבחינת שנה ונפש.

ומעתה כיום בעת חורבן הבית ונתחזק בחינת "נפש",
יכולים הצדיקים להשיג דרגות גבוהות ונישאות, אף
יותר מאשר היה בזמן בית המקדש.

וכפי שמסביר את הדברים הרה"ק הרבי ר' אלימלך
מליזענסק ז"ע בספרו נועם אלימלך (פרשת וישב)
במשל נפלא שמביא בשם מורו ורבו המגיד ממעזריטש
ז"ע (והובא בספר מגיד דבריו ליעקב בליקוטי אמרים אות
ע"ז בקיצור) ומקדים לכך קושיה וז"ל: אנו רואים שכעת
אשר אנחנו בגלות המר יש בני אדם שזוכים לרוח
הקודש בקל יותר מבימי הנביאים שהיו צריכין השבעות
והתבודדות רב כידוע (רמב"ם פ"ז מהלכות יסודי התורה
ה"ד) כדי ששישגו הנבואה ורוח הקודש?

ומיישב במשל למלך שכאשר נמצא הוא בארמונו עם
כל הכבוד והגדולה, אם יבוא אהבו ויזמין לסעודה
בביתו, בודאי שהמלך יכעס על כך, כי אין זה הדרך
שהמלך יעזוב את ביתו לביתם של אחרים, גם הסעודה
שאליה הוזמן תהיה סעודה גדולה ומפוארת. "ובלתי
אפשרי שיזמין את המלך לביתו, עד שיכין כל הכנות
ויעמיד מליצים ופרקליטין גדולים שימצא חן בעיני
המלך שיבוא לסעודתו".

אבל כאשר המלך יצא למסע ובדרכו הוא מחפש מקום
לנוח בו, הוא בודאי יסתפק בכל אכסניה שהיא, העיקר
שתהיה נקיה וראויה להתאכסן בה.

כך גם כלפי בורא עולם, שבזמן שבית המקדש קיים
והיה שכינת כבודו בבית קדשי הקדשים, אזי אם היה
אדם רוצה לשאוב רוח הקודש או נביאות, היה צריך
עבודה גדולה, כמו שמצינו בשמחת בית השואבה ששם
היו שואבים רוח הקודש (ירושלמי סוכה פ"ה ה"א). אבל
עתה בגלות המר, הגם השכינה קדושה גלתה עמנו
ובעוונותינו הרבים היא נעה ונדה בארץ ותשוקתה
למצוא מקום דירה לשכון בה. ואם מצאה מקום נקי,

שבת קודש הבאה עלינו לטובה היא שבת מברכים
חודש אדר, ומן הראוי לעמוד על מאמר חז"ל (תענית
כט.) "משנכנס אדר מרבין בשמחה".

כדי להסביר את הדברים נראה להקדים שאלה נוספת,
חז"ל אומרים (שם) "משנכנס אב ממעטין בשמחה", זאת
אומרת, שבחודש אב ישנן סיבות טובות לשמות, אך
מחמת החורבן שהתרחש עלינו בחודש זה, עלינו למעט
בשמחה ולהתאבל. ולכאורה מהי הסיבה לשמחה
בחודש אב?

על כך נכתב בתהלים (תהילים ע"ט, א'): "מזמור לאסף,
אלהים באו גוים בנחלתך, טמאו את היכל קדשך, שמו
את ירושלם לעיים...". הביטוי 'מזמור לאסף' מלמד
שאנו, אכן, שמחים, ושואל המדרש (איכ"ר ד, יא): מדוע
אין אנו אומרים 'קינה לאסף', שהרי לכאורה היה ראוי
לקונן על דברים אלו? אלא שאנחנו שמחים שהקב"ה
השליך את חמתו על עצים ואבנים, ולא כילה את חמתו
בבשר ודם, אחרת, חס וחלילה, היתה כליה נגזרת על
עם ישראל. זו הסיבה שבגללה יש מקום לשמות, אבל
עם זאת אנחנו נדרשים למעט בשמחה על חורבן הבית.

אולם אפשר לתרץ שאלה זו באופן אחר, על פי מה
שמובא בספרים הקדושים ומקורו בספר יצירה, שיש ג'
בחינות 'עולם' 'שנה' 'נפש', והם נגד בחינת 'מקום' 'זמן'
ו'נשמה'. כלומר, יש ג' מקורות יניקה ליהודי לינק
מהקדושה ולהתחבר עם השכינה. א', מבחינת עולם
הוא בית המקדש. ב', מבחינת שנה שבת ומועדים,
שיונק מהקדושה ומתחבר בימים אלו לשכינה. ג',
מבחינת נפש הוא הצדיק והחכם בחכמת התורה. ועל
ידי כח תורתו יונקים ממנו קדושה ומתחברים בשכינה
ע"י התורה שלומדים ממנו, כי הוא וחכמתו ודעתו הכל
אחד (ע"י תניא פרק ב').

וכתב בספה"ק בני יששכר (מאמרי שבת מאמר ט' אות
ב.), שידוע שיש חמשה חושים באדם, וכאשר שובת אחד
מהם מתחזק השני כנגדו, כמו אצל הסומא שכח
השמיעה והמישור מפותחים יותר. כמו כן כאשר חרב

אדם שהוא רק נקי מעבירות וחטאים, אזי שם היא דירתה ודפח"ח. עכת"ד.

הרי שדייקא בזמן נמוך כמו זה של חורבן בית המקדש ושגלטה שכינה ממקומה, ניתן בהם להתעלות ולהשיג קירבת ה' והשראת השכינה, יותר מאשר השיגו בזמן שבית המקדש היה קיים.

ומסופר על היגוסער איד' הצדיק רבי יוסל מניישטאט זצוק"ל, שאמר פעם בסוד שיח, שהיו אצל החוזה מלובלין זי"ע ארבע מאות יהודים כפריים בעלי רוח הקודש בהירה, ושאל אותו אחד מהשומעים, אם כן מדוע לא פעלו צדיקים אלו להביא את המשיח? והשיב, כי לא הרגישו את חסרונו, כי הם הרגישו את גילוי אלקותו וכבודו מבחינת נפש ומבחינת זמן ממש כמו בבית המקדש, בביאת המשיח.

לאור זאת, יש סיבה אחרת לאמירת "מזמור לאסף", כי בעת חורבן בית המקדש שהתבטלה השפעת הקדושה מבית המקדש, היה מקום לשמוח, כי מעתה בכוחו של כל יהודי להשיג דרגות גבוהות בהשראת השכינה, שלא היה יכול להשיגם אילו בית המקדש היה קיים. אלא שעם כל זאת עליו למעט בשמחה מחמת חורבן הבית.

עתה נבוא ונבאר את ענין ריבוי השמחה של חודש אדר, כי לכאורה על מאמר חז"ל "משנכנס אדר מרבין בשמחה" היה מקום לשאול שוב את אותה שאלה, אם חג הפורים הוא בעל תוכן משמח כל כך, מדוע יש צורך לצוות להרבות בשמחה? בדרך כלל אנו נדרשים להרבות בשמחה כשיש סיבה לעצבות כלשהי, ולמרות הכל עלינו לשמוח. לפי זה ניתן להבין, שכנראה, קיימות בחודש אדר סיבות טובות להיות עצובים, ואף על פי כן אנו נדרשים להתגבר על העצבות השורה בזמן זה ולשמוח. ומהי הסיבה לעצב?

אלא אחד הטעמים שאין אומרים הלל בפורים, מבארת הגמרא (מגילה יד.), כי "אכתי עבדי אחשוורוש אנן", כלומר, אחר גאולת ישראל מגזירתו של המן, לא היתה זו גאולה שלימה, כי עדיין היה בית המקדש חרב ומלך גוי שלט על עם ישראל, ועל כך אנו עצובים.

אולם בכל זאת ציוונו חז"ל על ריבוי השמחה, כי דוקא מחמת ש"עבדי אחשוורוש אנן", זו גופא סיבה לשמוח, שהרי עתה בכח כל יהודי להשיג את קירבת ה', אף יותר מאשר היה משיג לו בית המקדש היה קיים.

ומטעם זה חודש אדר מסוגל להשראת השכינה על כל יהודי ויהודי, וכמו שכתב בספה"ק מאור עיניים (פרשת תרומה) וז"ל: וטעם החודש אדר למה נקרא כך,

הוא מפני שבחודש זה נרמז א' ד"ר, רצה לומר א' שהוא אלופו של עולם וכמו שכתוב (ירמיה ג', ד') "אבי אלוף נעורי אתה", שכשם שאות א' הוא ראשון לכל האותיות, כך השם יתברך הוא ראשון לכל הנמצאים. וזהו ענין בחינת א' דר עם התחתונים שמשרה שכינתו עם התחתונים. עכ"ל.

זהו הטעם שנצטוונו בפורים "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע" (מגילה ז:), כלומר, בכוחנו להשיג את המדרגה העליונה של "עד דלא ידע", לקבל את השראת השכינה בדרגתה הגבוהה שלמעלה מהשגת ומיכולת בן אנוש להשיג בהיותו בעולם הגשמי.

כאותה בחינה שהגיע אליה משה רבינו, שהמדרגה הגבוהה ביותר שאליה הגיע היתה מצב של 'לא ידע', כמו שנאמר (כי תשא ל"ד, כ"ט): "ומשה לא ידע כי קרן עור פניו". ומחמת כן הוא שם על פניו מסווה, ואף אנו בימי הפורים שמים על פרצופנו מסכה, כדי להורות על יכולתנו להשיג בחודש זה את השראת השכינה הגבוהה ביותר של "עד דלא ידע".

והנה כתב הטור (או"ח סימן תי"ז) שי"ב חודשי השנה הם כנגד י"ב שבטים. וחודש אדר הוא כנגד שבט יוסף (רסיסי לילה אות מ"ט), ולדרכינו יתבאר היטב השייכות בין חודש אדר ליוסף, כי כתב בספה"ק בני יששכר (מאמרי חודש כסלו טבת מאמר י"ג, אות ב') וז"ל: והנה יוסף הוא היה הראשון לגלות, וידע אשר יצטרכו כל ישראל לבא אחריו לשם ולהשתעבד במצרים, ורצה לקבוע שם השראת השכינה שתהיה עמהם כל ימי גלותם, וכו'. ע"כ יעו"ש המשך דבריו. נמצא, כי יוסף הצדיק עניינו השראת השכינה בגלות. וזה גם כל מהותו של חודש אדר וכנזכר.

ויש לומר כי מטעם זה השראת השכינה אצל מקומו של יוסף היתה גבוהה יותר מאשר בבית המקדש, שירושלים קדושתה רק בתוך חומותיה, ואילו שילה שבה נאכלו הקדשים בכל הרואה (עי' מגילה ט: וזבחים קיח:). ובא ללמד, כי הזוכה להשראת השכינה בגלות, זוכה להשראת שכינה גבוהה יותר מאשר בזמן שבית המקדש היה קיים.

כמו כן מצינו לחיד"א בספרו מדבר קדמות (מערכת מ' אות כ"ה) בשם ערכי הכינויים, ש"מרדכי הוא גלגול יעקב". יעו"ש. ולדרכינו יש לפרש כי יעקב מסמל את ירידת השכינה לגלות, כמו שהבטיחו בורא עולם (ויגש מ"ו, ד'): "אנכי ארד עמך מצרימה..." ולכן מרדכי שהיה גלגולו, הוא זה שהביא לנס פורים שענינו השראת השכינה בגלות.

העלון יוצא לאור בחסות ארגון "יעשה שלום"

לעידוד לימוד יומי של ספר חפץ חיים שני הלכות ליום, עם מבחנים שבועיים (בספרים פתוחים), בנוסף הגרלה שבועית על סך מאה ₪. לפרטים ורישום בפלפון: 054-8473131 (יאיר)

ניתן להשיג את ספר נחלת שדה על חומש שמות, חידושים וביאורים על דרך הדרוש והאגדה למעלה מאלף עמודים במחיר של ארבעים ₪ בלבד, בפלפון 050-4145482

לתרומות והנצחות!
050-4145482